

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 3. An infames sint testes idonei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

venire in negotiis ibi interdictis Regularibus, ut dicemus tit. 50.

§. 2.

An pecuniâ corruptus sit testis idoneus?

1537. **T**Estis, cui pro actu testificandi pecunia, vel æquivalens datum, vel promissum est, censetur corruptus, hoc est, conductus, ut falsum testetur, ut diximus n. 1528. Hinc ejusmodi testis vel à parte adversa, vel Judice ex officio rejici potest, ac testimonium ejus non valet, *c. 1. h. t. ibi: testes ad testimonium dandum non conducantur pretio; & c. 8. eod.* sed hic sermo est solum de presis paupertate; paupertas autem non est causa sufficiens repellendi testem à testimonio, si alias est persona honesta, V. Vivianum Tom. I. communium opinionum, l. 4. tit. 10. n. 136. pag. 527. & n. 417. pag. 563. quamvis paupertas faciat, ut quis non sit omni exceptione major; Rota in Ferentina Bubalarum 4. Julii 1618. coram bon. mem. Buratto, inter ejus decisiones impress. decis. 349. n. 1. & decis. 444. n. 1. apud Farinacium p. 1. recentiorum. & c. fin. 14. q. 5. ubi ex D. Augustino dicitur: *Judex non debet vendere justum judicium, aut testis verum testimonium; quia vendit Advocatus justum patrocinium, Jurisperitus verum consilium. Illi enim inter utramque partem ad examen adhibentur: isti ex una parte consistunt. Cum autem judicia, & testimonia, que nec justa, nec vera vendenda sunt, iniqua & falsa venduntur: multo sceleratius utique pecunia sumitur, quia sceleratè etiam, quamvis à volentibus, datur. id, quod etiam habetur L. 3. §. Lege Julia, ff. de testib.* Et ideo sententia per corruptorum testium depositiones lata, retractari debet, *L. Divus, ff. de re judicat. & ibi Bartolus à n. 1.*

1538. Hæc conclusio procedit. 1. in teste corrupto, etiam ut verum deponat, *c. fin. 14. q. 5. cit. 2.* in corrupto, ut non ferat testimonium, *L. 1. ff. ad Leg. Juliam, de falsis, L. 3. §. Lege Julia, ff. h. t.* excipe, nisi deponat contra corruptentem. 3. in corrupto precibus, favore, amore, metu, ut falsum deponat,

c. 5. h. t. ubi Eugenius III. præscribens, quales esse, & qualiter jurare debeant, qui super consanguinitate deponunt, ita loquitur: quoties aliqui propter cognitionem propinquitatis separari petuntur: duobus vel tribus testibus adhibitis, qui de eadem consanguinitate supersint, vel totidem senioribus, & melioribus loci ejusdem id debet legitime comprobari: *probatio autem testium debet fieri duplici juramento, ut jurent se non privato odio, neque amicitia, neque pro aliquo commodo, quod habuerint, vel quod habent, vel habituri sint ad hoc jurandum inductos:* & sicut ipsi dicunt, rei veritatem accepisse à majoribus suis, & credere ita esse.

Ex quo sequitur 1. qui ex testimonio dato, vel dando, commodum; aut non dato, vel non dando damnum recipit, non esse testem idoneum; intellige, si ex eo directe moveatur; dicitur enim tunc deponere in propria causa ex *L. 1. ff. quando appellandum, ibi: palam est, eam esse propriam causam, cujus emolumentum, aut damnum ad aliquem suo nomine pertinet;* de quo etiam plura tractantur in *c. si testes, 4. q. 2.* Nec obstat, quòd commoda Universitatis quodammodo etiam participant singuli; istud enim interesse, seu commodi participatio, non censetur esse tanta, ut in causis civilibus, præsertim non arduis, testimonium repellere possit; quia verisimile non est, quòd propter commodum universitatis aliquis, maxime si Religiosus sit, aut Clericus bonæ vitæ, pejerare velit; cum negligi plerumque soleant, quæ communiter possidentur, *L. 2. C. quando, & quibus quarta pars & c. sic Felinus in c. insuper, 6. h. t. n. 2.*

§. 3.

An infames sint testes idonei?

ANte resolut. not. idem esse, testes legitimos, & omni exceptione majores. dicuntur autem legitimi, qui habent qualitates per leges requisitas; dicuntur omni exceptione majores, qui nullâ exceptione legitimâ, & juridicè repellere possunt. Jus enim plures statuit exceptiones, ob quas testimonium aliquis

cujus inefficax redditur; & quando nulla talium exceptionum, & defectuum reperitur in teste, tunc merito legitimus, & omni exceptione major habetur. De his latè Anton. Gomez tom. 3. var. c. 13. à n. 13. Covar. qq. pract. c. 18. per totum. Not. 2. plures esse conditiones necessarias in testibus, ex quibus colliguntur defectus contrarii, propter quos judicantur inhabiles. Prima conditio requisita est, quòd sit homo liber, non servus: hic enim testis esse non posset, per *L. quoniam liber, C. de testib. §. item in criminalibus*, & constat ex dictis à n. 1534. Exceptiones porrò ibidem retulimus; quibus adde, non rejici depositionem servi, quando de facto servi quæritur non pro domino, nec contra dominum, §. *item cit.* & aliquando ex defectu aliorum testium; Sylvest. *V. testis q. 1.* Negandum verò est Religiosos ex defectu hujus conditionis rejici à testificando coram Judice seculari, ut quidam volunt apud Sylvestr. *V. testis q. 1. cit.* Nam esse Religiosum non est defectus; neque in ordine ad hoc quicquam operatur fictio juris. *V. n. 1535.*

1541. Altera conditio est ætas *conveniens*; hinc impuberes & minores annis 14. nec in civilibus sunt testes legitimi, ex *dict. n. 1532.* excipiuntur tamen proximi pubertati secundum inibi dicta; censet etiam Sylvester *cit.* licet impubes non sit testis integer; posse tamen esse indicium sufficiens ad torturam.

1542. Tertia conditio est prudentia necessaria; nam ob hujus defectum excluditur furiosus, & amens, secundum dicta à n. 1533. Quarta est, ut sit bonæ opinionis, seu famæ; quia infames infamiâ juris, aut facti, utroque jure sunt inhabiles ad testificandum tam in criminalibus, quàm civilibus, etiam post pœnitentiam, *c. nulli, 3. q. 4. c. 9. 3. q. 5. c. 17. 6. q. 1. c. 47, h. t. ibi: nec ab infantibus, & suspectis, sed à fide dignis & omni exceptione majoribus: cum satis videretur absurdum, illos admitti, quorum repellerentur actores. & c. 54. eod. ibi: testimonium ejus, cui ab adversa parte, opponitur crimen, meritò reprobat in criminali causa, sive civili, si in ipso crimine perseveret; idem habetur*

Tom. II.

L. 3. ff. eod. Nam *infames ab actibus legitimis repelluntur, c. Licet, 47.* testimonium autem judiciale est actus legitimus, *L. pen. C. de hæret:* & quidem ante sententiam criminis, si sint infames infamiâ juris, quæ incurritur ipso facto; si autem tantum post sententiam Judicis, solum post sententiam condemnatoriam repelli posse, vult Pirhing hic n. 16. quamvis etiam quoad primum, sententiam contrariam in *lib. 1. Decret.* observari dixerimus.

Sententia porrò lata ex eorum depositione, etiam post mortem, probatâ illorum infamiâ, rescindenda est, licet prius repulsi non sint; Durand. *l. 1. p. 4. de testib. q. 56. n. 26.* & nota, datam responsionem extendi, ut *infamis* testificari non possit etiam contra alium, infamiâ pari laborantem; sic Farinacius *cit. tr. de testib. q. 56. n. 44.* extendi secundo, ut non possit esse testis in *testamento*; cum ab hoc repellatur omnis, qui non potest esse testis in judicio, *L. 20. ff. qui testam. fac. poss.*

Limitatur tamen 1. ut *infamis* testificari possit in criminibus enormibus, & exceptis, ut læsæ Majestatis, hæresis, simoniæ, &c. 2. si aliter veritatis cognitio haberi non potest; quo tamen casu sine tormentis illis non creditur, & nec eo casu eorum depositio est omni exceptione major, *L. 21. ff. h. t. 3.* si bonæ famæ restitutus est à Principe, vel Papa; *arg. L. ff. h. t. à sensu contrario.* 4. si infamia sit occulta; sic Farinacius *cit. n. 86.*

Et hujus conditionis defectu à testificando repelluntur etiam criminosi (ut homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, raptores, adulteri, incestuosi &c. *c. statuimus, 3. q. 5.* de gravi crimine convicti, confessi, vel condemnati, *cit. statuimus, & c. super eo, 13. h. t.* ubi Alexander III, Cantuar. Archiepisco: super eo, quod quæsisisti, utrum testes sint reprobandi in causa criminali vel civili, quibus ab adversa parte crimina opponuntur? respondemus, quòd, si etiam ante non debent admitti: jure tamen civili non repelluntur, nisi de crimine *condemnati*, *L. 3. ff. eod. ibi: quique judicio publico damnatus*; quamvis de jure Canonico sufficiat crimen esse objectum & probatum,

Ddd

1543. batum,

batum, licet antea de illo nec convictus, nec confessus, nec condemnatus sit, *cit. c. super eo, junct. gl. V. confessus.*

1544. Not. præterea, eum, qui in crimine perseverat, à testificando tam in causa civili, quàm criminali repelli, *c. testimonium. 54. h. t. cit.* Requiritur autem, quòd sit crimen grave, accusatione, & damnatione dignum, *c. 1. dist. 81.* jure civili debet esse continuatum, & frequentatum, Pirhing, *h. t. n. 21.* jure Canonico sufficit quodlibet mortale publicum, aut notorium, Abbas *in c. Testimonium n. 3.* & sufficit unicum, in quo perseveret. *c. testimonium cit.* nec requiritur esse iteratum; sed sufficit, non esse emendatum, pœnitentiã verã, vel tantùm simulatã; sic Abbas *cit. n. 2.*

1545. Not. 2. criminofum emendatum pœnitentiã publicã, tam in causa civili, quàm criminali, *civiliter intentata*, posse testem agere; non tamen *intentatã criminaliter*, quod secundum verum est, etsi de jure non sit infamis, modò super crimine per exceptionem probatam sit convictus, vel alias opinio de illo sit gravata; *c. testimonium, junct. gl. V. emendatus, V. Confessus, V. opinio;* excipe 1. nisi sit religionem ingressus. Nam per hoc tollitur suspicio; 2. si agitur de modico præjudicio. 3. ad probandam Rei innocentiam; sic Julius Clarus *§. fin. q. 24. n. 20.*

1546. Quarto, si sit emendatus emendatione vitæ, saltem per triennium; Layman *l. 1. summe, tr. 5. c. 4. n. 10.* Nam constans, & diuturna emendatio vitæ, sublato crimine, tollit infamiam, *gl. in c. omnes, 6. q. 1. V. nisi,* intellige, si non sit infamia ipso jure, vel sententiã Judicis contracta; hæc enim non tollitur per pœnitentiã, sed dispensationem Principis, cujus auctoritate irrogata fuit, sic Layman *cit.* quinto si pars litigans, citata ad videndum testes productos, nihil contra eorum crimina opponat, *L. si quis, C. h. t. junct. gl. V. excipere;* licet eum Judex possit ex officio repellere in initio, & production, nisi nova causa superveniat, si repellendi sunt ex sua culpa; non autem, si ex alio capite; sic Pirhing *h. t. n. 25.* Sextò propter necessitatem, si alii testes habiles haberi non possint; sic Mascari-

clus. conclus. 1356. n. 52. non faciunt tamen plenam, imò minorem probationem semipleatã; Farinacius de Testibus, *q. 62. n. 73.*

§. 4.

PERJURIUM, ut habetur *L. fin. ff. de crim. stellion.* derivatur à verbo *perjurare*, quod est *pejorare, seu falsum jurare.* juxta Lessium *l. 2. c. 42. d. 14.* accipitur 1. latè pro omni juramento, cui ex tribus comitibus aliquid deest, sive Veritas, sive justitia, sive judicium 2. propriè pro juramento, cui adest veritas, sive præsens (ut si quis scienter falsum confirmet) sive futura (ut fidem datam, & juramento firmatam sine causa non fervet) & in hac acceptione sumuntur leges perjurium: quod quidem apud Latinos in rigore committit, tum qui falsum jurat, tum qui promissionem juratam sine causa non servat. Unde juxta Azor. *p. 1. l. 11. c. 12.* quadruplex est perjurium, duplex rigorosum ex defectu veritatis, præsentis & futuræ: duplex improprium ex defectu justitiæ, & judicii, quibus positus;

Perjurus est, qui falsum juramento confirmavit; hinc qui semel perjurium commisit, sive assertorium, sive contra promissionem, non est idoneus testis in causa civili, *c. quicumque, 6. q. 1. c. Parvuli, 22. q. 5. c. Ex parte. 7. b. t. junct. gl. V. de perjurio;* colligitur ex casu, dicto *c. 7.* relato: nam contra Adamum Presbyterum, Rectorem Ecclesiæ Clunodensis, quam canonicè adeptus, amplius triginta annis possederat, miles quidam literas Papales impetravit, diffimulato, quòd esset Laicus. In literis destinatis ad Judices delegatos continebatur, *si dictus Presbyter filius esset illius, qui proximè in Ecclesia ministravit,* aut si publicè fornicariam seu concubinam haberet, ipsum ab Ecclesia illa amoverent; postea miles per Procuratorem, lite motã, quosdam laicos infames, ut testes produxit; sed quamvis contra ipsos Presbyter exceperit, quòd alii eorum manifesti latrones, & raptores essent; *alii autem jam ante de perjurio in judicio commissio convicti,* idque